

Visitationstal i Bollnäs pastorat vid högmässan i Hanebo kyrka söndagen den 19 mars 2017

På uppdrag av biskopen i Uppsala stift, Ragnar Persenius har jag visiterat Bollnäs, Rengsjö, Arbrå-Undersvik och Hanebo-Segersta församlingar under tiden 13-15 samt 19/3 2017.

Visitationen har förberetts genom besök av kanslissekreterare Mats Lagergren samt stiftskonsulent Nina Carlsson-Garlov, Uppsala stift.

Kyrkobokföringsinspektören, komminister Kajsa Berg har gjort en inspektion av kyrkobokföring och pastorsexpedition

Närmast föregående biskopsvisitation gjordes av biskop Ragnar Persenius i Bollnäs-Rengsjö 31/8 samt 1 och 11/9 2011, i Arbrå-Undersvik 8-9 och 11/2 2007 samt i Hanebo-Segersta 8-9 och 11/2 2000

Senaste prostvisitation gjordes av undertecknad i Bollnäs-Rengsjö 21-22 och 24/4 2005, i Arbrå-Undersvik 15-16 och 18/3 2001 av prosten Matts Sandström, i Hanebo-Segersta av undertecknad 8-9 och 11/11 2007

Jag vill tillsammans med Mats Lagergren, som varit notarie under visitationen få säga ett stort och varmt tack för tre riktigt, i mina ögon, goda dagar.

En visitation kan ge möjlighet till att ett ögonblick stanna upp och reflektera över nuläget och blicka framåt. Detta har skett i olika sammanhang och konstellationer med anställda, förtroendevalda och övriga engagerade.

Samtal har förts på olika sätt med de som står i kyrkans vinningstjänst

Inledningsvis vill jag säga att jag har gott hopp om framtiden i det nya Bollnäs pastorat. Ni har haft en tid av slitningar på olika vis som ni nu får lägga bakom er. Den nya organisationen och den nya bemanningen på flera ledande poster kan få innebära en positiv nystart. Ni har tre helt nya församlingsherdar och en ”nygammal” kyrkoherde. Den övergripande ledningen i pastoratet ligger på kyrkoherde Ingrid Natander. Den lokala ledningen i resp. församling på respektive församlingsherde; Daniel Andrén. Evelyn Billborn samt Lars Sahlin. Er vill jag få önska all frimodighet och glädje i era tjänster. Låt mig också få uppmuntra alla er andra att be för era herdar och förvänta er att de ber för er.

Att vara ett pastorat bestående av flera församlingar är inte alldeles lätt. Ni behöver hjälpas åt att bevara varje församlings identitet och karaktär samtidigt som ni tar tillvara de gemensamma resurserna som ett gemensamt pastorat innebär. Här tror jag att ni behöver arbeta mer med just det senare. Våga se att ni är och har gemensamma resurser, våga se och skapa öppningar i församlingsgränserna. För Guds rikets skull!

Den grundläggande uppgiften

Vår kyrkoordning talar om syftet med församlingen som är att ”komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas” (KO avd2)

För att utifrån detta beskriva kyrkans liv brukar vi tala om Kyrkans grundläggande uppgift.

Det är att fira **gudstjänst** samt bedriva **mission**, **diakoni** och **undervisning**. Dessa fyra beskriver tillsammans en enda uppgift. De är väl sammanflätade och går inte att skilja från varandra, men ändå klart urskiljbara var för sig.

Den grundläggande uppgiften och syftesbeskrivningen i Kyrkoordningen lägger ut riktningen och anger tyngdpunkten. Den hjälper oss att prioritera, att göra rätt saker. När vi ser över befintlig verksamhet och när vi vill börja något nytt är den grundläggande uppgiften ett mycket bra raster att se igenom. Kanske kan vi då ibland upptäcka att det vi inte trodde var så viktigt, verkligen visade sig vara grundläggande. Å andra sidan kan det också innebära att vi avstår från sådant som vi kanske gärna vill men som inte alls hör dit.

Jag skall redogöra något för mina tankar efter visitationsdagarna utifrån den grundläggande uppgiften.

Gudstjänst

Av naturliga skäl har mycket under visitationen kommit att handla om gudstjänst och gudstjänstrum. Varje kyrka och kapell har besökts och gått igenom. Inventarieförteckningarna är väl förda och i alla fall utom ett par, kompletterade med foton. Där foton saknas har jag rekommenderat att anlita externa krafter för att få detta gjort. Tillgängligheten är i huvudsak mycket god.

Kyrkorna och kapellen är gott skick och står under ständigt underhåll enligt plan.

De kapell som finns utgör i sig en rejäl utmaning. Ser man till hur de används till gudstjänstfirande är det i de flesta fall mycket sparsamt. Det kan röra sig om någon gudstjänst och några kyrkliga handlingar per år. Då måste pastoratsledningen ställa frågan om det är rimligt att ha kvar dessa kapell. Vi skall ha de hus vi behöver för vårt arbete, men inte mer.

Ägandekostnader och underhållskostnader för kapell som nästan inte används går inte att försvara. Jag är fullt medveten om att detta skär i mångas hjärtan men det måste sägas. Det får inte gå så långt att ett fastighetsförvaltande utan syfte innebär kostnader som annars skulle tillförts den grundläggande uppgiften. Tre kapell som jag tror snarast behöver sättas under lupp är Katrineberg, Annefors och Gruvberget. Kanske även Nordsjö kapell. Börja fundera nu, innan det blir akut. För Guds rikets skull!

Att fira gudstjänst är en nödvändig del av livspulsen i en kristen kyrka. Gudstjänstsedan går ner rejält i vårt land, även här hos er enligt den statistik jag har tillgång till. Det varierar från

församlings till församling visserligen och jag har fått mig berättat hur det i Bollnäs tydligen går uppåt igen men vi behöver ge oss i kast med problemet. Det finns alltid hopp

En frestelse är att fira färre gudstjänster på färre platser när färre kommer. På så sätt kan vi lura oss själva. Färre gudstjänster gör att ännu färre kommer. Vi har talat om detta och jag vet att ni funderar kring hur det skall vara med tider och platser. Jag vill också säga att här i Bollnäs pastorat märker jag inget av reduktion av antalet gudstjänster just nu.

De flesta undersökningar som gjorts pekar på vikten av regelbundenhet vad gäller tid och plats. På samma tid varje söndag i respektive kyrka. Man skall inte behöva läsa annonser för att veta när och var gudstjänster firas.

I Hanebo-Segersta verkar det fungera att resa över församlingsgränsen för att fira gudstjänst. I Arbrå-Undersvik är det lite svårare. Jag har därför ställt frågan om det skulle vara möjligt att kanske fira gudstjänst i Arbrå varje söndag och i Undersvik varannan. Här behöver också, som vi talat om, en synkronisering med stiftsgården ske.

Våga också **börja fira mässa mer ofta** än idag!
Varför inte varje gudstjänst i varje kyrka?

En erfarenhet som många församlingar gör är att nattvarden på inget vis fjärrar från gudstjänsten utan snarare tvärtom. Om Herren har lovat sin närvaro i bröd och vin, varför skulle vi då missunna oss själva och andra det mötet?

Om högmässans ordning känns alltför omfattande, kanske på grund av få deltagare, kan man någon gång använda sig av veckomässans ordning eller kanske rentav fira en bordsmässa vid ett bord i koret. Det är skönt att höra att även om det kommer någon enda till gudstjänsten, så firar ni i alla fall. Gudstjänsten i sig gör inte allt, men i samklang med annat arbete och kontaktknytande under veckan är den viktig.

I några av kyrkorna finns önskemål om att kunna göra förändringar, av större eller mindre format. Det är viktigt att våra kyrkorum får förändras i takt med tiden. Både som gudstjänstrum och som utrymme för annan gemenskap, exempelvis det mer och mer vanliga ”enkla kyrkkaffet”. Här vill jag uppmuntra er att tidigt göra länsstyrelsen till en medspelare. Fråga om råd och be om hjälp! Våga också tydligt tala om vad ni vill. Då finns det stora möjligheter att det blir bra.

Vi har talat om möjligheten att fira mässan ”versus populum”, med prästen på baksidan altaret. Kyrkorna är olika lämpade för det idag och det hanterar ni klokt. I era fortsatta funderingar kring förändringar vill jag ändå uppmuntra er att fundera över vad som skulle krävas för att detta skulle bli genomförbart.

Tillsammans med förtroendevalda har varit ett samtal om gudstjänst och hur den relaterar till allt liv i församlingen. Gudstjänster kan vara av olika karaktär och omfång. Alltifrån den högtidliga högmässan till den enkla bönen i ett annat sammanhang. Enklare gudstjänster kan behövas och

bli en ingång till övriga gudstjänster.

I Bollnäs har konceptet med *Gud och spaghetti* slagit väl ut. Detta kan mycket väl vara en öppnare in i både övriga gudstjänster samt församlingen övriga liv. Lycka till!

Endagsretreaterna i Hanebo kan också vara ett "ingångssammanhang".

Viktigt med allt gudstjänstfirande är att vi låter Gud vara i fokus. Då kommer också människan att bli viktig. Vi talade också om realiteten i att man kan uppleva ett outtalat tvång att i gudstjänsten skall man vara "si eller så". Det behöver vi hjälpa varandra bort ifrån. Vi behöver också återupptäcka Gud som den Helige och upphöjde.

I sammanhanget vill jag också få lämna en rekommendation att det i den fantastiskt fina och nyrenoverade prästgården inreds ett andaktsrum. Vi skall be och arbeta, gärna tillsammans. Luther själv skall ha sagt att "väl bedit, hälften arbetat".

Diakoni

Det finns en berättelse från USA om hur en man, en söndag strax efter gudstjänsten, möter en annan man som behöver hans omvårdnad. Mat, kläder och tak över huvudet. Den förste mannen börjar ringa runt till pastorer och andra i sin egen kyrka för att de skall göra något. När han misslyckas med detta tar han själv hand om mannen och ger honom mat och husrum. Kommande söndag i kyrkan talar han upprört med sin präst om detta och sade att han hade hoppats att kyrkan skulle ta hand om mannen, Prästen svarar då - det ser precis ut som att kyrkan har gjort det. Mannen var ju en del av kyrkan. Kyrkan är inte bara de anställda och förtroendevalda, präster och kyrkvårdar. Kyrkan är ni/vi alla.

I ert pastorat har ni ett högt diakonalt medvetande. Fantastiskt! Jag har fått höra talas om många frivilligt engagerade men också om slitet med att lyckas besätta de diakontjänster som är vakanta. Ni bär på en längtan att kunna starta ett diakoncentrum i församlingshemmet i Bollnäs. Ofta är det så som Herren gör när han vill något. Han lägger ner en längtan i våra hjärtan. Visst är det så att ett sådant centrum beror på diakonsituationen, men det kan också vara något att berätta om när ni rekryterar. Varför inte redan nu börja förbereda detta centrum? Ni vet ju hur och var ni vill ha det. Kanske dyker då rätt person upp.

De själavårdande samtalen blir fler samtidigt som det blir mer grannliga att hantera ekonomisk hjälp. Församlingen kan ju inte vara en försörjningsbas.

Samtidigt är det viktigt för er alla att se att ett diakonalt ansvar har vi alla. Diakoni är att i mänsklig omsorg vara ett vittnesbörd om den kärlek som kommer från Herren själv. Den omsorgen är vi alla kallade att visa. Inte bara prästen eller diakonen eller någon annan anställd.

Vi brukar tala om det allmänna prästadömet. Alla döpta och därmed Kristustillhöriga har en kallelse att i ord och handling peka på Jesus. Hit hör också allas vårt ansvar att vara "diakoner" i vardagen. Att i barmhärtighet och omsorg se den som behöver mig är ett viktigt sätt att vittna om Herrens omsorg och barmhärtighet, ett vittnesbörd om hans kärlek.

Undervisning

Det är viktigt att veta vem vi tror på, att ha kunskap om vem Gud är och vad han vill. I många stycken har vi en kunskapskris i vår kyrka. Därför behöver vi på många sätt fundera över hur vi hittar nya former till undervisning. Undervisningen är en omistlig del av kyrkans liv.

Undervisningen kan vara en grundläggande undervisning för att överhuvudtaget så se vem Jesus är. I hög grad är det ännu i våra sammanhang en dopundervisning för att i efterhand få förstå vem jag tillhör i dopet. Kyrkans undervisning är alltid relaterad till dopet. Antingen i förväg eller i efterhand.

I pastoratet har ni i hög grad ett väl fungerande barnarbete. Här är undervisningen grundläggande. Även om antalet deltagare går upp ner har ni fortfarande en god tillslutning till era grupper. En ständig utmaning är att inte ta detta för givet utan alltid leva med frågan hur vi gör det både möjligt och attraktivt att komma till vårt arbete.

Särskilt roligt är det att höra talas om vardagsgudstjänsterna med bibliska dramorna dit skolklasserna kommer i mängd. All välsignelse i det arbetet.

Konfirmandarbetet ser olika ut i de olika församlingarna. Viljan att göra ett gott arbete finns i hög grad men resurserna kan vara otillräckliga. Med er gemensamma goda vilja och de resurser som finns i pastoratet är jag övertygad om att ni skulle kunna möta ännu fler ungdomar.

Bibeläventyret är ett sätt att möta femteklassare som slagit mycket väl ut på många håll. Satsa på det i ert pastorat. Ni är några som är certifierade till detta. Ni har en mycket viktig kallelse. Min övertygelse är att bibeläventyret på sikt kommer att betyda något för den uppväxande generationen. Satsat och våga! En till varje klass för att få genomslagskraft. En arbetsledningsfråga för församlingsherdarna som är behjärtansvärd.

Vi har talat om hur det frågas efter grupper där man läser bibeln tillsammans, samtalar och ber. En längtan väl värd att ta vara på. Berättelsen om bibelstudiegruppen i Hanebo var mycket uppmuntrande. Jag vill uppmuntra er att våga prioritera den typen av arbete. Det är inte svårt eller krångligt. Det är faktiskt bara att börja. Det behöver inte heller alltid vara präster som leder.

Så vill jag bara få säga att det var riktigt roligt att få möta ungdomarna en kväll och äta Tacos tillsammans. Ungdomarna är inte bara framtiden. De finns ju nu! Ta vara på dem, gläds åt dem, uppmuntra dem!!

Mission

Kyrkan är till sin natur i rörelse. Herren Jesus sände sina lärjungar ut i världen för att göra nya lärjungar. Denna sändning gäller också oss, er. Sändningen har inte upphört!

Vår kallelse är att ära Gud och att erbjuda andra människor att lära känna honom och följa honom.

Vi är sända med budskapet om Herren Jesus Kristus och hans död och uppståndelse, hans närvaro mitt ibland oss nu och hand vilja att komma oss nära. Missionsperspektivet får inte glömmas bort i allt det vi gör men det är svårt att beskriva för sig.

Missionsperspektivet genomsyrar hela den grundläggande uppgiften

Vi fick också förmånen att besöka S:t Lars krematoriekapell och där möta personalen. Utöver samtal om hur krematoriet fungerar talade vi om säkrandet av gravstenar på pastoratets kyrkogårdar. Detta arbete pågår löpande.

Inför framtiden är det viktigt att vi ser att kyrkan inte är vår, utan Herrens!
Vikande medlemstal och förändrade inkomster kan ibland oroa oss i onödan.

Svenska kyrkan och därmed kyrkan lokalt på plats i Bollnäs pastorat kommer att förändras, men Kristi kyrka kommer alltid att bestå. Ni är att gratulera som tillsammans får gestalta hans kyrka just där ni är!

Herren Jesus själv säger " det är inte ni som utvalt mig utan jag som utvalt er till att gå ut i världen och bära frukt, frukt som består"(Joh.15:16)

Initiativet ligger hos honom. Han har valt oss och han skall bevara oss.

Guds välsigne er alla i Arbrå-Undervik, Hanebo-Segersta och Bollnäs-Rengsjö församlingar!

Därmed lämnar jag ordet fritt. Vi kan också fortsätta vårt samtal vid kaffet efter gudstjänsten.

- Den första frågan gällde ekumeniken i pastoratet och där blev svaret att det i Arbrå finns ett tydligt och väl fungerande samarbete med Forsbrokyrkan. I Bollnäs kan nämnas den ekumeniska vardagsgudstjänsten "Gud och spagetti" samt gemensamma påskvandringar. I Hanebo-Segersta firas varje månad en ekumenisk mässa och regelbundna andakter hålls på äldreboendet Hällagården. Här sker också gemensamma julvandringar i Missionskyrkan.
- Från Rengsjö berättas att det finns beslut om att ta bort några bänkrader och så skapa ett mindre rum i rummet i den stora kyrkan. Länsstyrelsen har givit sitt medgivande och arbetet planeras att påbörjas inom den närmsta framtiden.
- Församlingens präster framhålls, de är duktiga och de sjunger bra.
- En uppmaning lyfts fram att be för församlingens ledare som ber för sin församling. Om alla hjälps åt kan Bollnäs pastorat bli bra. Prosten understryker vikten av att be för sina ledare. Utan förböner dräneras de på kraft.
- Predikoturen i Ljusnan är ofta fel, bland annat saknas information om Hanebo-Segersta. Frågan tas till den nya kommunikationen.
- En fråga gäller hur kyrkan planerar för att arbeta med integration. Här berättas om "Öppen kyrka" som är ett nav i pastoratets integrationsarbete. Samtidigt betonas att läget

förändra i och med att de tillfälliga asylboendena stänger vilket gör det nödvändigt att styra om arbetet.

Hanebo den 19 mars 2017

Lars Nilsson

Kontraktspost

Mats Lagergren

Notarie